

Meerderheid voor maximale harmonisatie

Kansen voor innovatieve gewasbeschermingsmiddelen

De Nederlandse politiek heeft zich in meerderheid uitgesproken voor zo veel mogelijk aansluiting van het nationale toelatingsbeleid bij het Europese beleid. Dat is de belangrijkste uitkomst van de recente besprekingen over de wetswijziging van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden.

“Nefyto is blij met de politieke steun voor haar standpunt dat het Nederlandse toelatingsbeleid zoveel mogelijk moet aansluiten bij het Europese beleid”, zegt Nefyto-directeur Maritza van Assen. “Maximale harmonisatie is een voorwaarde om in de toekomst toelatingen van nieuwe, innovatieve gewasbeschermingsmiddelen in Nederland te kunnen blijven realiseren. Dat betekent dat er niet te veel nationale belemmeringen moeten zijn, zoals nationaal-specifieke eisen. Alleen zo kan de industrie de Nederlandse telers blijven voorzien van een voldoende breed effectief middelenpakket van chemische en biologische middelen. Dat is van levensbelang voor de positie van de Nederlandse tuinbouw- en agrofoodsector.”

worden aangepast om tegenstrijdigheden en doublures te voorkomen.

Voor- en tegenstanders

Het belangrijkste thema van de plenaire behandeling in de Tweede Kamer van de wetswijziging (verdeeld over twee termijnen op 9 en 15 februari) was het aansluiten bij de Europese harmonisatie. Tijdens de behandeling gaven de betrokken bewindslieden Henk Bleker (staatssecretaris Economische Zaken, Landbouw en Innovatie) en Joop Atsma (staatssecretaris Infrastructuur en Milieu) aan voorstander te zijn van zoveel mogelijk aansluiten bij het Europese toelatingsbeleid. En daarmee voor zo weinig mogelijk nationaal-specifieke eisen.



Staatssecretaris Henk Bleker over nationaal-specifieke eisen: “We gaan niets extra’s doen als dat niet nodig is.”



Staatssecretaris Joop Atsma: “Benadrukt moet worden dat de kwaliteit van ons water in de afgelopen tien jaar absoluut is verbeterd.”

In februari 2011 heeft in de Tweede Kamer de plenaire behandeling plaatsgevonden van de wetswijziging van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden. Deze wet is sinds oktober 2007 van kracht. Er moet nu een wetswijziging plaatsvinden, om aan te sluiten bij nieuwe Europese regelgeving.

Ten eerste moet de Europese Richtlijn duurzaam gebruik van gewasbeschermingsmiddelen worden geïmplementeerd. Ten tweede treedt op 14 juni 2011 de nieuwe Europese Gewasbeschermingsverordening (Verordening 1107/2009) in werking. Deze verordening is rechtstreeks van kracht in de nationale wetgeving. Dat betekent dat de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden op sommige plaatsen moet

Dat geldt ook voor de regeringspartijen VVD en CDA, bij monde van landbouwwoordvoerders Janneke Snijder-Hazelhoff (VVD) en Ger Koopmans (CDA). Laatstgenoemde heeft een amendement ingediend, waarin wordt bepaald dat in principe alle nationaal-specifieke elementen in het Nederlandse toelatingsbeleid komen te vervallen (zie ook kader). Dit amendement is aanvaard.

Andere partijen (met name GroenLinks en Partij voor de Dieren) gaven aan zich zorgen te maken over de gevolgen van het voorgenomen beleid. Zij laten uit voorzorg de nationaal-specifieke eisen liever niet los.

Kamerlid Esther Ouwehand (Partij voor de Dieren) gaf aan te vrezen dat “we Brussel laten dicteren hoe



Maximale harmonisatie draagt bij aan een level playing field voor de Nederlandse telers.

we hier handelen”. Daarop reageerde de staatssecretaris Henk Bleker als volgt: “Wij zijn als één van de zonalen actief betrokken bij de manier waarop de toelating plaatsvindt. Als wij de overtuiging hebben dat er mogelijk niet geheel correct volgens Europese standaarden wordt gewerkt, kunnen wij aan de bel trekken.”

Dit zegt hij over de zonale beoordeling: “Wij kunnen ook aan de bel trekken als er naar ons gevoel bij de toelating (...) in onvoldoende mate rekening wordt gehouden met de specifieke omstandigheden die hier in Nederland gelden (...).”

Nationale koppen

Nationaal-specifieke toelatingseisen hebben doorgaans zogeheten ‘nationale koppen’ tot gevolg: extra inspanningen en kosten om een nationale toelating te krijgen. Nefyto heeft altijd gepleit voor het schrappen voor deze nationale koppen. Het argument is bekend: door nationale koppen kan het aanvragen van een Nederlandse toelating (klein land met veel kleine teelten) voor toelatinghouders niet rendabel zijn.

Met minder toelatingsaanvragen tot gevolg.

De komst van de zonale procedure zet dit nog meer onder druk. De zonale procedure biedt producenten de mogelijkheid om een toelatingsaanvraag in te dienen voor een hele zone. Als Nederland veel nationale koppen kent, bestaat de kans dat Nederland in een zonale toelatingsaanvraag niet wordt meegenomen. Dit alles heeft dan tot gevolg dat Nederlandse telers niet kunnen beschikken over gewasbeschermingsmiddelen waarover telers in omliggende landen wel kunnen beschikken. Er is dan geen sprake van het gewenste level playing field.

In de discussie over nationale koppen zegt staatssecretaris Henk Bleker tijdens de plenaire behandeling: “We gaan niets extra’s doen als dat niet nodig is. Echter, als de zeer specifieke omstandigheden van Nederland onvoldoende in de toelating zijn betrokken, dan wil de regering graag de mogelijkheid hebben om in die uitzonderlijke situatie nadere invullingsregels te stellen.” Met invullingsregels wordt hier bedoeld: restricties en voorschriften met be-

trekking tot de toepassing van gewasbeschermingsmiddelen.

Andere thema’s

In de huidige discussie over gewasbescherming zijn er enkele thema’s die in het oog springen. Bijvoorbeeld bijensterfte. De oorzaak van de bijensterfte is nog steeds niet definitief vastgesteld en daarmee ook niet de relatie met gewasbescherming. De Tweede Kamer heeft onlangs een motie aanvaard voor extra onderzoek naar de oorzaak van de bijensterfte.

Over risico’s voor omwonenden heeft het Europese Voedselagentschap EFSA een wetenschappelijk advies uitgebracht. Daarin wordt gesteld dat ‘de beschikbare gegevens niet wijzen op belangrijke tekortkomingen in de huidige methoden van risico-evaluatie voor toepassers, omstanders en omwonenden’.

Bij waterkwaliteit (van oppervlaktewater) gaat het om ecologische kwaliteit (het waterleven) en drinkwaterkwaliteit. Aan het onderwerp waterkwaliteit is elders in dit Nefyto Bulletin een artikel gewijd. “De Europese toelatingsverordening en de Wet Gewasbeschermingsmiddelen en biociden bieden voldoende mogelijkheden om het oppervlaktewater te beschermen”, stelt Nefyto-directeur Maritza van Assen. “Dat kan bijvoorbeeld door middel van gebruikrestricties en emissiearme toedieningstechnieken.”

Tijdens de plenaire discussie zei staatssecretaris Joop Atsma het volgende over de waterkwaliteit: “Overigens ben ik van mening dat ook hier moet worden benadrukt dat de kwaliteit van ons water in de afgelopen tien jaar absoluut is verbeterd. Dit is het gevolg van meerdere oorzaken. Die zijn niet gewisseld in dit debat, maar dat neemt niet weg dat tussen 2000 en 2010 een positieve trend kan worden waargenomen als wij in algemene zin naar de kwaliteit van ons water kijken.” ■

Amendement Koopmans

Tijdens de plenaire behandeling van de wetswijziging heeft CDA-kamerlid Ger Koopmans een amendement ingediend. Dit amendement werd gesteund door een meerderheid in de Tweede Kamer (CDA, VVD, PVV en SGP) en is daarmee aanvaard. Het amendement houdt het volgende in:

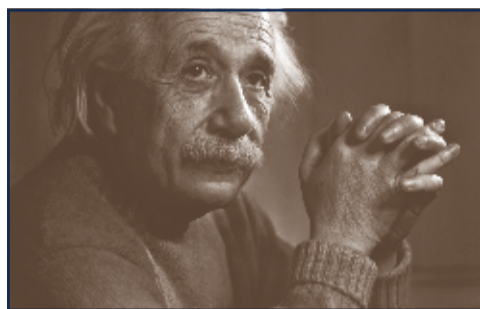
- Nationale beoordelingsmethoden kunnen slechts blijven bestaan voor zover geen beoordelingsmethoden in Europese richtsnoeren zijn vastgesteld.
- Indien dat het geval is, moeten die beoordelingsmethoden ook nog noodzakelijk zijn ter uitwerking van de Europese uniforme beginselen.
- Voor zover er dan nog beoordelingsmethoden over blijven, moeten deze op het niveau van de algemene maatregel van bestuur (AMvB) worden vastgesteld.
- De AMvB moet aan het parlement worden voorgelegd alvorens te kunnen worden vastgesteld.

Samenvattend: het Nederlandse toelatingsbeleid kent niet meer nationaal-specifieke eisen dan strikt noodzakelijk is. En indien er toch een nationaal-specifieke beoordelingsmethode noodzakelijk blijkt, dan gelden er strikte voorwaarden en wordt de beslissing hierover bij het parlement gelegd (en niet bij ambtenaren).

Geen quote Albert Einstein over bijen

De gewasbeschermingsmiddelenindustrie deelt de maatschappelijke bezorgdheid over de verhoogde bijensterfte. Bijen zijn immers van groot belang als bestuivers voor onze land- en tuinbouwgewassen en voor de natuur. Een zorgvuldige toelatingsbeoordeling van gewasbeschermingsmiddelen, alsmede een actieve voorlichting en begeleiding van de middelen zorgen ervoor dat geen effecten gevonden worden op de overleving van bijenvolken. Daarbij geldt uiteraard de voorwaarde dat de gewasbeschermingsmiddelen overeenkomstig de voorschriften worden toegepast.

In de discussies over de verhoogde bijensterfte wordt regelmatig de volgende quote gebruikt, die wordt toegeschreven aan Albert Einstein: 'If the bee disappears off the surface of the globe, mankind will only have four years of life left: no bees, no pollination, no plants, no animals, no humans.'



Een woordvoerder van de Albert Einstein Archives in Jeruzalem heeft Nefyto hierover het volgende gemeld: "Alles wijst erop dat Einstein nooit een dergelijke uitspraak heeft gedaan. In zijn geschriften hebben we ook geen vergelijkbare opmerkingen gevonden." ■

Consument vertrouwt Europese instanties als informatiebron voor voedselveiligheid

In opdracht van de Europese voedsel- en warenautoriteit EFSA is in 2010 in alle 27 lidstaten een enquête (Eurobarometer) gehouden onder 26.691 personen van 15 jaar en ouder. Doelstelling was om inzicht te krijgen in het consumentenvertrouwen ten aanzien van voedselveiligheid.

Enkele conclusies uit het rapport:

- De meerderheid van de Europeanen associeert voedsel en eten met plezier.
- Mensen die bezorgd zijn over mogelijke voedselveiligheidsrisico's, hebben de neiging om meer zorgen te hebben over chemische stoffen in het voedsel dan over bacteriële besmetting of de hoeveelheid calorieën en de samenstelling (nutriënten).
- De meeste Europeanen hebben vertrouwen in de nationale en Europese instanties voor voedselveiligheid als informatiebron voor mogelijke voedselveiligheidsrisico's.

Meer informatie:

www.efsa.europa.eu/en/riskcommunication/riskperception.htm. ■

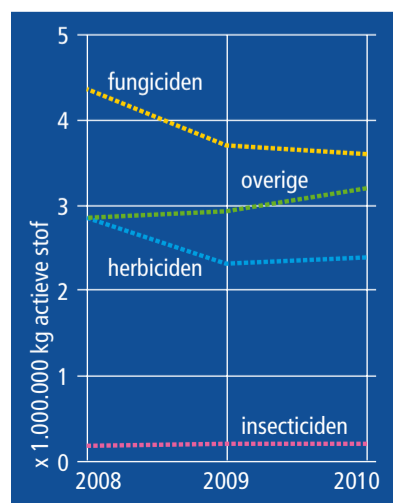
Milieuoverleg Bloembollen: oppervlaktewater bloembollengebieden veel schoner



In februari 2011 is de Voortgangsrapportage 2008-2009 van het Landelijk Milieuoverleg Bloembollen (LMB) gepresenteerd. Hieruit blijkt dat (vergeleken met het jaar 1995) het oppervlaktewater in bloembollengebieden veel schoner is geworden. 'Gewasbeschermingsmiddelen overschrijden nog slechts incidenteel de normen in het oppervlaktewater en ook de concentratie van deze stoffen is fors afgenomen', meldt het rapport. Aanvullende acties worden uitgevoerd om de laatste problemen op te lossen. De partijen in het LMB (onder meer ministeries, Unie van Waterschappen, Vewin, provincies en KAVB) hebben hier het volste vertrouwen in. ■

Afzet middelen stijgt licht in 2010

Uit de Nefyto-afzetcijfers van gewasbeschermingsmiddelen over het jaar 2010 blijkt dat in Nederland ruim 9.200.000 kg actieve stof is afgezet. Dat is een lichte stijging van 1 procent ten opzichte van 2009. De stijging was het gevolg van meer afzet in de categorie 'Overig' en is vrijwel geheel toe te schrijven aan de toegenomen afzet van minerale olie. Ten opzichte van het driejaarlijks gemiddelde (2008-2010) is sprake van een daling (3 procent). De afzet in 2010 is 13,5 procent lager ten opzichte van 1998 (referentiejaar voor de Nota Duurzame Gewasbescherming). Bron: Nefyto. ■



nefytobulletin
maart 2011

Politiek & gewasbescherming

Hoe kijken nationale en Europese politici aan tegen gewasbescherming? Welke onderwerpen houden hen bezig? Wat zijn hun belangrijkste drijfveren als het gaat om gewasbescherming?



Ger Koopmans, landbouwoordvoerder CDA-fractie Tweede Kamer:

'Nederlandse agrarische ondernemers zijn topsporters'



Ger Koopmans: "Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in chemische gewasbescherming, de alternatieven daarvoor, de regelgeving en de rol van de wetgever daarin."

Wie is Ger Koopmans?

"Ik ben in 1962 geboren in het Noord-Limburgse Velden, waar ik nog steeds woon. Mijn ouders hadden een melkveebedrijf. Van kinds af aan ben ik altijd geïnteresseerd geweest in alles wat er in de samenleving gebeurt. Ik was een echte krantenlezer en zat me erg op te winden over van alles. Het politiek bewustzijn zat er vroeg in. Op 14-jarige leeftijd volgde ik al een cursus Parlement en Politiek bij Teleac. Toen ik 18 was, ben ik door verschillende partijen gevraagd om de gemeenteraad in te gaan. Door de VVD, de dorpslijst en het CDA. Dat mocht toen nog niet van mijn vader. Vier jaar later ben ik lid geworden van het CDA en werd ik bestuurlijk actief in Limburg. Weer vier jaar later werd ik raadslid, daarna wethouder, vervolgens Statenlid en uiteindelijk, sinds mei 2002, Tweede Kamerlid. Sinds de laatste verkiezingen ben ik de enige landbouwoordvoerder van de CDA-fractie. Daarvoor deed ik het samen met Jan Mastwijk en Joop Atsma. 'Sociaalconservatief' vind ik een mooi etiket. Oog hebben voor zwakkeren die het zonder hulp niet kunnen. De overheid moet geen alleskunner zijn en moet niet te veel beleid maken. Ik vind dat we Nederland beter achter moeten laten aan de volgende generaties. Daarom ben ik voor een aanpak van duurzaamheid, waarin economie, betaalbaarheid en omgeving op een evenwichtige manier afgewogen worden."

Wat is uw relatie met de land- en tuinbouw?

"Ik ben twintig jaar lang melkveehouder geweest. Meteen na het atheneum ben ik in de maatschap gestapt met mijn ouders, om samen het melkveebedrijf te runnen. Ik heb tien jaar in de maatschap gewerkt, daarna nog tien jaar voor mezelf. In de tussentijd was ik ook mede-eigenaar van een winkel in antiek en interieurartikelen en ik was actief als bestuurder. Dat werd te veel van het goede en uiteindelijk heb ik ervoor gekozen om de andere werkzaamheden achter me te laten en bestuurder te worden. Ik heb toen het melkveebedrijf verkocht. De land- en tuinbouw zit me in het

bloed. Ik ben trots op de geweldige positie die Nederland heeft in de wereld als agrarisch land en als exporteur van agrarische producten. Dat wordt enorm ondergewaardeerd. Te vaak wordt voorbijgegaan aan het feit dat de Nederlandse agrarische sector zorgt voor tien procent van de werkgelegenheid en een kwart van de export voor zijn rekening neemt. De Nederlandse agrarische ondernemers zijn topsporters."

Wat hebt u met gewasbescherming?

"Ik zie gewasbescherming als een noodzakelijk onderdeel van de agrarische bedrijfsvoering. Ook als melkveehouder heb ik te maken gehad met gewasbescherming, omdat we ook akkerbouw hadden, met name suikerbieten en aardappelen. Ook heb ik geëxperimenteerd met schorseneren en prei, maar dat bleken erg specialistische gewassen te zijn die veel vakmanschap vragen. Verder heb ik geen speciale band met gewasbescherming in het bijzonder. Voor de CDA-fractie ben ik altijd milieuwoordvoerder geweest voor agrarische onderwerpen. Na de laatste verkiezingen heb ik de landbouwoordvoerderschappen overgenomen van Jan Mastwijk en Joop Atsma, zodat ik nu nog meer met gewasbescherming te maken heb dan voorheen."

Is er binnen de gewasbescherming een onderwerp dat uw speciale aandacht heeft?

"Nee, ik interesseer mij voor de vol-

le breedte van gewasbescherming. Ik heb wel iets met glastuinbouw, omdat ik familie heb in de glastuinbouw. Mijn zwager heeft het grootste biologische glastuinbouwbedrijf van Nederland. Zodoende ken ik die bedrijfstak goed. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in chemische gewasbescherming, de alternatieven daarvoor, de regelgeving en de rol van de wetgever daarin.

Ik heb heel blij dat ons recente amendement voor de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden aanvaard is. Dat dit gelukt is, inspireert mij om het vaker te gaan doen. Het smaakt naar meer. Bij mijn weten is het nog niet eerder gebeurd dat een Europese norm is gehanteerd als grens voor de wetgever om de wet verder in te vullen. Het was overigens niet eenvoudig om de juiste formuleringen te vinden voor het amendement, om het geschikt te maken voor opname in de wetstekst."

Hoe ziet de gewasbescherming in Europa er over tien jaar uit?

"Ik denk dat alles specifieker wordt: de wijze van toepassing, de technieken en de middelen. Breed middelen toepassen voor het hele perceel zal steeds minder worden. Er zal elektronica worden ingezet om aandeningen te detecteren en toepassing van middelen heel precies en doelgericht uit te voeren. De Europese harmonisatie zal steeds verder worden doorgevoerd. In Nederland draagt de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden daar zeker aan bij." ■

Van weerpaal tot biodiversiteit

Nefyto-bedrijven verweven met geïntegreerde gewasbescherming

Nefyto heeft onlangs bij haar deelnemers geïnventariseerd welke inspanningen zij leveren op het gebied van geïntegreerde gewasbescherming. Het blijkt dat de Nefyto-bedrijven zich hier volop mee bezighouden.

“De afgelopen tien jaar hebben Nefyto-deelnemers een scala aan activiteiten ontplooid die bijdragen aan veilig en verantwoord gebruik van middelen, zowel op het gebied van milieu als op het gebied van veiligheid en gezondheid”, zegt Nefyto-secretaris Jo Ottenheim. “Die inspanningen vloeien mede voort uit onze Product Stewardship Gedragscode. De Nota Duurzame Gewasbescherming en het convenant duurzame gewasbescherming zijn een extra stimulans geweest voor Nefyto-deelnemers om activiteiten te ontplooiën richting distributie en telers. Zeker ook op het gebied van geïntegreerde gewasbescherming.”

Een en ander blijkt ook uit de recente inventarisatie die Nefyto heeft

bijvoorbeeld in de vorm van de zogeheten winterlezingen”, aldus Jo Ottenheim. “De handel vervult een belangrijke rol in de voorlichting aan gebruikers. Tijdens de bijeenkomsten wordt aandacht besteed aan onder meer ziekte- en onkruidherkenning. Maar bijvoorbeeld ook aan restvloeistoffen, waar dan een externe spreker voor wordt uitgenodigd.”

Meerdere Nefyto-bedrijven zijn betrokken bij de ontwikkeling van beslissingsondersteunende systemen, die telers helpen om het juiste moment voor een bespuiting te kiezen. Zo kunnen bijvoorbeeld Nederlandse preitellers gratis gebruikmaken van de tripsvoorspeller, die beschikbaar wordt gesteld door enkele Nefyto-



Nefyto-deelnemers zijn betrokken bij projecten rond biodiversiteit.

strijding, bevorderen van biodiversiteit, mechanische onkruidbestrijding en dergelijke. “Bij de ontwikkeling van actieve stoffen is het natuurlijke afweermecanisme van planten een belangrijke inspiratiebron voor de industrie”, zegt Jo Ottenheim. “Ook ontwikkelt de industrie gewasbeschermingsmiddelen van natuurlijke oorsprong.”

Enkele Nefyto-deelnemers hebben natuurlijke vijanden in hun productenpakket. Verder monitoren de Nefyto-deelnemers voortdurend de effecten van hun middelen op de natuurlijke vijanden van ziekten en plagen, en zijn ze zijn betrokken bij projecten rond biodiversiteit.

Op het gebied van de chemische bestrijding zien we de volgende inspanningen van de Nefyto-deelnemers: behandeling van zaad- en plantgoed, zaadcoating, rekening houden met de milieueigenschappen en selectiviteit van de middelen, systemen voor lage dosering, resistentie management, pleksgewijze toediening, en monitoring op ongewenste effecten. Nefyto-bedrijven geven spuitadviezen om bijvoorbeeld natuurlijke vijanden te ontzien en doen onderzoek naar systemen voor lage dosering.

Resistentie tegengaan

Telers en industrie zijn beiden gebaat bij het voorkomen van resistentie. In het kader daarvan heeft de internationale gewasbeschermingsmiddelenindustrie commissies opgericht als het FRAC (Fungicide Resistance Action Committee), IRAC (voor insecticiden) en HRAC (voor herbiciden). Deze commissies, bestaande uit resistentiedeskundigen van de industrie, geven richtlijnen

Product Stewardship in de praktijk

Nefyto biedt op haar website een continue rapportage van de activiteiten van haar deelnemers op het gebied van Product Stewardship. Dat gebeurt onder de titel Product Stewardship in de praktijk. Een aanzienlijk deel van die activiteiten staat in directe relatie tot geïntegreerde gewasbescherming. Voorbeelden daarvan zijn:

- De tripsvoorspeller voor preitellers van Dow AgroSciences, Syngenta Crop Protection en Bayer CropScience.
- Een project rond zuivering van afvalwater uit de glastuinbouw van Bayer CropScience.
- Advies op maat bij de bestrijding van aaltjes, van DuPont.
- Input geven voor een waarschuwingssysteem voor de schimmelziekte botrytis, van BASF Agro.
- Nieuwe verpakkingen van BASF Agro en Syngenta.

uit die resistentievorming moeten voorkomen.

Op nationaal niveau zijn er groepen die de FRAC-richtlijnen vertalen naar de landelijke situatie. In Nederland is dat de FRAG, ofwel de Fungicide Resistentie Actie Groep. Hierin zijn praktijkonderzoek, overheid en industrie vertegenwoordigd. Zie ook www.frac.info en www.kennisakker.nl.

Innovatieve middelen

Een belangrijke voorwaarde voor geïntegreerde gewasbescherming is het beschikbaar zijn van een breed pakket innovatieve gewasbeschermingsmiddelen. Dat vergroot de keuze voor de telers en het draagt daardoor in belangrijke mate bij aan vermindering van risico's en aan vermindering van de milieubelasting.

Ook daarin zijn resultaten geboekt. Bij de tussenevaluatie van de Nota Duurzame Gewasbescherming is vastgesteld dat een kwart van de vermindering van de milieubelasting werd gerealiseerd door veran-

deringen in het pakket toegelaten middelen. Nieuwe, minder milieubelastende middelen hebben daarin een belangrijke rol gespeeld.

Uit analyse van het milieuprofiel van het middelenpakket en van nieuwe gewasbeschermingsmiddelen over de afgelopen jaren blijkt dat innovatie door de industrie (gericht op vermindering milieubelasting) zich heeft doorgezet in de periode na de tussenevaluatie. Bovendien is na de tussenevaluatie het aantal nieuwe toelatingen verdubbeld ten opzichte van de periode daarvoor.

Conclusie

“Wat opvalt in deze inventarisatie is de veelheid en diversiteit aan activiteiten en ook de omvang van die activiteiten”, concludeert Jo Ottenheim. “Als secretaris van Nefyto wist ik dat er veel gebeurde op dit gebied. Toch heeft de uitkomst van deze inventarisatie mij verrast. Het onderstreept nog eens dat Nefyto-deelnemers verweven zijn met geïntegreerde gewasbescherming.” ■

Innovatieve middelen dragen bij aan verminderde milieubelasting

gehouden onder haar deelnemers. Daaruit blijkt dat de Nefyto-bedrijven de afgelopen jaren veel initiatieven hebben genomen om bij te dragen aan de praktijk van geïntegreerde gewasbescherming.

Wat is geïntegreerd

“Geïntegreerde gewasbescherming is veel meer dan alleen het inzetten van natuurlijke vijanden, zoals soms wordt gedacht”, zegt Jo Ottenheim. “Het is een totaalpakket aan maatregelen waaruit telers steeds een weloverwogen keuze maken. Daar is chemische gewasbescherming een onderdeel van. Je kunt geïntegreerde gewasbescherming beschouwen als een werkwijze waarin zoveel mogelijk methoden worden samengevoegd. Om daarmee, op economisch verantwoorde wijze, gewasbescherming uit te voeren die het risico voor de gezondheid van de mens en voor het milieu tot een minimum beperkt.”

Weerpalen gesponsord

“Wat we bijvoorbeeld zien, is dat Nefyto-bedrijven regelmatig informatieve bijeenkomsten organiseren voor de gewasbeschermingsadviseurs van de distributiebedrijven,



Een Nefyto-bedrijf heeft weerpalen gesponsord, die nodig zijn voor beslissingsondersteunende systemen.

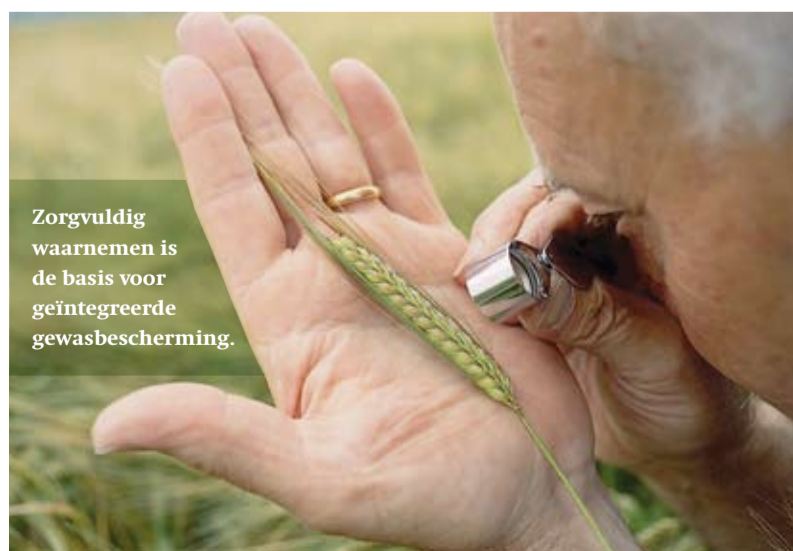
to-deelnemers. Ook is er een bedrijf dat weerpalen heeft gesponsord. Eén van de bedrijven biedt kosteloos advies-op-maat in de bestrijding van aaltjes, voor het kiezen van het juiste moment van toepassing.

Natuurlijke oorsprong

Nefyto-bedrijven zijn ook actief op het gebied van de niet-chemische bestrijding. Daarbij valt te denken aan natuurlijke ziekte- en plaagbe-

Kennisoverdracht naar adviseurs

“De winterperiode wordt in onze branche nuttig gebruikt voor kennisoverdracht”, zegt Rinus Zwemer, voorzitter van Agrodiss, de brancheorganisatie van de distributeurs van gewasbeschermingsmiddelen. “De adviseurs van de leden van Agrodiss worden door de Nefyto-bedrijven bijgepraat over veel onderwerpen. Het gaat bij deze middelen om een verantwoord gebruik en een goed effect op het doel waarvoor ze worden ingezet. De adviseurs van de distributie moeten over veel kennis beschikken om tot verantwoorde adviezen te komen. Kennis over de effectiviteit van de middelen, de dosering, het toepassingstijdstip, de weersomstandigheden tijdens en na de toepassing en de toepassingstechniek zijn belangrijk voor de effectiviteit. Maar ook kennis over zaken als waterkwaliteit, resistentie management en risico's voor gebruiker en milieu zijn belangrijk om tot een afgewogen advies te komen. De adviseurs van de distributie zetten in op preventie en op verantwoord gebruik. Ook zij willen middelen langdurig blijven gebruiken. Voor de kennis daarvoor worden ze graag bijgeschoold door de productspecialisten van de fabrikanten.”



Zorgvuldig waarnemen is de basis voor geïntegreerde gewasbescherming.

Product Stewardship ook in het teken van geïntegreerde gewasbescherming

'We moeten voldoen aan Kaderrichtlijn Water'

Vewin bezorgd over haalbaarheid normen

De Europese Kaderrichtlijn Water schrijft voor dat de bronnen voor drinkwater van zodanige kwaliteit moeten zijn, dat met eenvoudige zuivering kan worden volstaan. Dat is nu niet het geval. De drinkwaterbedrijven, verenigd in Vewin, maken zich zorgen of dat in de toekomst wel zal lukken.

"Als drinkwaterbedrijven vinden wij de omstandigheden in Nederland te specifiek om maximaal te harmoniseren met het Europese toelatingsbeleid", stellen Arjen Frenzt en Lieke Coonen van Vewin. "In Nederland winnen we een belangrijk deel van het drinkwater uit oppervlaktewater. Hierbij moeten we aan de eisen van de Kaderrichtlijn Water voldoen. Daar voldoen we nu niet aan. Door de wetswijziging van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden zou dat nog moeilijker kunnen worden."

Aan het woord zijn Arjen Frenzt en Lieke Coonen, beiden werkzaam bij Vewin. Arjen Frenzt is manager belangenbehartiging, Lieke Coonen is beleidsmedewerker landbouw. Vewin is de vereniging van de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven. Naar aanleiding van de behandeling van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden (zie ook pagina 1) heeft Vewin medio februari 2011 een persbericht uitgebracht. Daarin stelt zij dat de gewijzigde wet de noodzakelijke juridisch toetsing beperkt die Nederland nodig heeft om de drinkwaterbronnen afdoende te beschermen tegen bestrijdingsmiddelen.

Nefyto werkt al geruime tijd sa-

Schone bronnen

Nefyto, Vewin, de Unie van Waterschappen en LTO Nederland hebben in de periode 2004-2010 samengewerkt in het project 'Schone bronnen, nu en in de toekomst'. Met als doel de vermindering van emissie van gewasbeschermingsmiddelen naar het oppervlaktewater te realiseren. In 2010 is het project afgesloten en inmiddels praten de partners over een opvolgend project. "Er is een grote inspanning geleverd", zegt Lieke Coonen. "Maar uit de metingen blijkt helaas een stagnatie: de situatie is nauwelijks beter dan zes jaar geleden. We vermoeden dat een aantal telers nog steeds onvoldoende bewust met gewasbeschermingsmiddelen omgaat. Toch moeten we door met het project, want er ligt nog een opgave."

men met Vewin. Het persbericht was voor Nefyto aanleiding om Vewin uit te nodigen haar visie te verwoorden in Nefyto Bulletin.

Volksgezondheid

"De drinkwaterbedrijven zijn rond 1860 ontstaan vanuit de behoef-

te om de bevolking te voorzien van schoon en betrouwbaar drinkwater", vertelt Arjen Frenzt. "Schoon en betrouwbaar drinkwater is een basisvoorwaarde voor een goede volksgezondheid."

Wereldwijd staat Nederland bekend om zijn uitstekende drinkwater, zowel in zuiverheid als smaak. Jaarlijks wordt in Nederland ruim 1,2 miljard liter drinkwater geproduceerd. Het grootste deel (ruim 700 miljoen m³) wordt uit grondwater gewonnen. Een vergelijkbaar deel (500 miljoen m³) wordt gewonnen uit oppervlaktewater. Een klein deel betreft duinwater.

Nederland kent een groot aantal locaties voor de winning van grondwater. Het aantal locaties voor winning uit oppervlaktewater is veel kleiner, namelijk zeven.

Grond- en oppervlaktewater

"Grondwater is schoner dan oppervlaktewater", zegt Lieke Coonen. "Hoewel de grondwaterkwaliteit wel onder druk staat door oprukkende industrialisatie en urbanisatie. Bij grondwater zijn vervuilende effecten, afhankelijk van de diepte waarop je meet, pas na bijvoorbeeld tientallen jaren merkbaar. Ons handelen nu heeft gevolgen voor de



Lieke Coonen en Arjen Frenzt: "In Nederland winnen we een belangrijk deel van het drinkwater uit oppervlaktewater."



De Nederlandse drinkwatersector brengt drinkwater onder de aandacht via de website kraanwater.nu.

Jaarlijks wordt in Nederland ruim 1,2 miljard liter drinkwater geproduceerd

bronnen: grond- en oppervlaktewater in de toekomst."

Omdat de stroming van grondwater doorgaans beperkt is, zijn de bronnen van eventuele verontreiniging in grondwater veelal te achterhalen. Bij oppervlaktewater ligt dat ingewikkelder. Daar komt bij dat er instroom vanuit omliggende landen is via de Rijn, Maas, Schelde, Eems en een aantal regionale waterlopen. "De verhouding tussen verontreiniging in het oppervlaktewater afkomstig uit het buitenland en ontstaan in het binnenland is complex", zegt Arjen Frenzt.

Kaderrichtlijn Water

De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) schrijft voor dat drinkwaterbronnen van een zodanige kwaliteit moeten zijn, dat met eenvoudige zuivering drinkwater kan worden gemaakt dat aan de normen voldoet. "Dat is nu niet geval. Nederland voldoet op dit moment niet aan de KRW", stelt Arjen Frenzt. "Zeker bij de winning uit oppervlaktewater kan niet worden volstaan met eenvoudige zuivering. Er moeten kosten worden gemaakt voor extra zuivering."

Die extra zuivering is nodig om bepaalde, door de mens voortgebrachte stoffen te verwijderen. Dat varieert van shampoos tot gewasbeschermingsmiddelen en geneesmiddelen. Overigens gelden voor veel gewasbeschermingsmiddelen normen voor grond- en oppervlaktewater bestemd voor drinkwater en voor bijvoorbeeld geneesmiddelen en cosmetica niet.

Arjen Frenzt vervolgt: "De KRW schrijft voor dat de vervuiler moet betalen. Dit is nu niet het geval. De kosten voor extra zuivering worden verrekend in de tarieven voor de consument. Het uitgangspunt van de KRW (en de invoering daarvan) dat de vervuiler betaalt, is een verantwoordelijkheid van de overheid, niet van de drinkwaterbedrijven."

Wetswijziging

In het kader van de wetsbehandeling van de Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden is het amendement Koopmans aanvaard. Daarin is bepaald dat de nationaal-

Zuiveringskosten

De totale omzet van de tien Nederlandse drinkwaterbedrijven bedraagt 1,45 miljard euro (inclusief kostprijsverhogende belastingen) (Bron: Water in Zicht 2009).

In totaal besteden de drinkwaterbedrijven jaarlijks 44 miljoen euro om ongewenste stoffen uit het water te zuiveren. Het is niet exact te differentiëren welk deel van deze kosten voor rekening komt van gewasbeschermingsmiddelen, medicijnen of andere stoffen. Bij onvoldoende emissiebeperkende maatregelen zullen in de drinkwaterbronnen van de toekomst méér moeilijk te verwijderen stoffen voorkomen. Dit dwingt drinkwaterbedrijven tot extra inspanningen. Op dit moment maken de bedrijven al meerkosten bovenop de kosten van eenvoudige zuivering. Bij verslechtering zullen de zuiveringskosten verder oplopen.

specifieke beoordelingsmethodieken worden afgestemd met de Europese procedures. Daarmee wordt de nationale pre-registratietoets voor waterleven vervangen door de Europese pre-registratietoets. De nationale pre-registratietoets kende een extra onderdeel voor de Kaderrichtlijn Water. Dit onderdeel is nu vervallen.

De pre-registratietoets in kwestie is een toets voor de invloed op het waterleven (ecotox). Een pre-registratietoets dient om al bij de toelating een inschatting te maken welke schadelijke gevolgen het gebruik van het betreffende gewasbeschermingsmiddel kan hebben en dit mee te laten wegen in de toelatingsbeoordeling.

"Als Vewin zijn we er niet blij mee dat het KRW-onderdeel van de pre-registratietoets voor waterleven wordt aangepast", aldus Arjen Frenzt. "Als drinkwaterbedrijven hebben wij te maken met bronnen van oppervlaktewater en grondwater. We maken ons zorgen of de gewijzigde Wet gewasbeschermingsmiddelen en biociden de kwaliteit van oppervlaktewater en grondwater niet nog meer onder druk zet." ■

Nefyto: 'Wet zet drinkwaterkwaliteit niet onder druk'

"Uiteraard zet Nefyto zich in voor goed drinkwater dat aan de normen voldoet", zegt Nefyto-directeur Maritza van Assen. "Tegelijk zijn wij blij met het amendement Koopmans en de politieke keuze voor maximale harmonisatie, omdat dit ten goede komt aan een breed, effectief middelenpakket."

Nefyto begrijpt de zorg van Vewin zoals in dit artikel geuit. "Maar wij denken dat de wetswijziging de drinkwaterkwaliteit niet onder druk zal zetten. De wet biedt namelijk voldoende ruimte om na toelating van een middel de toepassing te sturen met gebruiksvoorschriften, om zo de belasting van grond- en oppervlaktewater binnen de norm te houden. Bovendien kan de Nederlandse situatie worden meegenomen in de zonale beoordelingen." Overigens worden de problemen met gewasbeschermingsmiddelen in het oppervlaktewater deels veroorzaakt door diffuse bronnen, zoals aflopen van het erf, ongelukjes bij vullen enzovoorts. "Deze oorzaken zijn niet te regelen met toelatingsbeleid, maar vergen een andere aanpak", aldus Maritza van Assen.

COLOFON

NEFYTO BULLETIN 1 | MAART 2011 | JAARGANG 17 Nefyto Bulletin is een uitgave van Nefyto (Nederlandse Stichting voor Fytofarmacie), belangenorganisatie voor de Nederlandse agrochemische industrie. Het bulletin wordt kosteloos toegezonden aan personen en organisaties die op enigerlei wijze betrokken zijn bij gewasbescherming in Nederland. Nefyto Bulletin verschijnt vier keer per jaar in een oplage van 1800.

REDACTIE Nefyto, Hogeweg 16 | Postbus 80523, 2508 GM Den Haag | t (070) 750 31 00 | f (070) 354 46 31 | nefyto@nefyto.nl | www.nefyto.nl TEKST EN REALISATIE FredMeijer.nl Communicatie, Doetinchem

ONTWERP EN LAY-OUT Cyril Strijdonk Ontwerpburo, Gaanderen FOTOGRAFIE Fred Meijer, Rijksoverheid.nl, Landelijke Preidag, CDA, weerpaalleystad.nl, Syngenta, Kraanwater.nu DRUK JP Offset, Duiven

VERSPREIDING Controlled circulation / ISSN 1382-3833